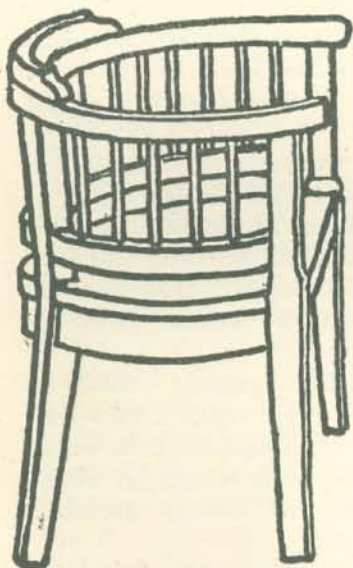

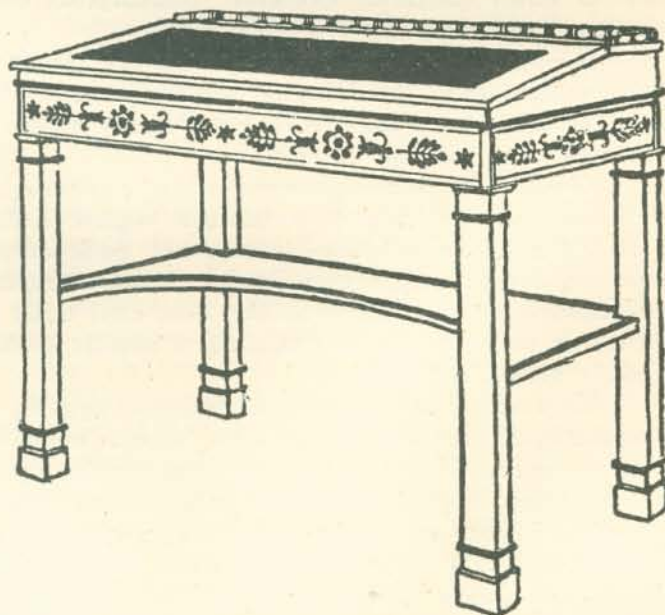
SZOBAFESTÉS ÉS TAPÉTA.

Hamburgban kiállítást rendeztek a szobafestők, a tapétagyárosok pedig, hogy kiegyenlítsék azt az előnyt, amelyet a kereskedői versenyben egy ilyen kiállítás nyújt, sietve rádupláztak a szobafestőkre s ilyenképpen a német közönség rövid egymásutánban vehette szemügyre a fal díszítésének mindkét módját. A kiállításoknak ez a páros viaskodása a szobafestők győzelmével végződött, nemcsak azért, mert az ő kiállításuk nagyobb-szabású és izlés dolgában is jelentősebb volt, hanem mert nem is végződhetett másképp; a modern felfogás ugyanis határozott előnyben részesíti a szobafestést a tapétával szemben. Ennek mély és a modern iparművészeti felfogás lényegében gyökerező okai vannak, amelyek mellett egészen eltörpül még a higiénikus szempont is, amely pedig tudvalevőleg szintén a falfestés oldalán nyomja le a mérleget. A tapéta nagyon kellemetlen emlékekkel van összefüggésben, amelyek a hazug utánczás meddő korszakába nyúlnak vissza s amelyekből, mint azt a hamburgi kiállítás megmutatta, még manapság sem tud megszabadulni. A tapétagyárosok még mindig azt tartják a maguk legkitűnőbb feladatának, hogy a gyártmányaik elhazudják papiros-mivoltukat és selymet, bőrt avagy bársonyt utánozzanak híjjával minden anyagszerűségnek és eredetiségnek. A megcsontosodott izléstelenségnek ezen avult gyártmányai mellett persze vannak már modern, színben és rajzban, valamint a jelleg hangsúlyozásában egészen artisztikus tapéták is, de még ezek segélyével sem tud a tapéta a szobafestéssel egyenlő rangra emelkedni a nagyban való gyártás természeténél fogva. A modern felfogás, amely az emberhez, a bútorhoz, a szoba levegőjéhez hangolja a falat, nem használhatja a nagyban való gyártás termékeit, mert nagy súlyt helyez a konkrét esetre s ezzel külön-külön számolva óhajtja megoldani a faldíszítés feladatát. Tapétákkal, amelyek raktáron állnak és amelyeknél csak a készletből lehet válogatni, ez a megoldás a legtöbb esetben csak megközelítőleg vagy sehogysen sikerülhet, míg a festés, mint dekoratív mód, sokkal hajlékonyabb, sokkal inkább kezeügyében van a tervezőművésznak s ez adja meg neki azt a szupremáciát, amelyről a hamburgi két kiállítás újabb bizonyosságot tett.

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a szobafestők kiállítása a modern izlés ma-

ÍRÓPOLC ÉS SZÉK 1812.

PUPITRE ET CHAISE 1812.

gaslatán állott. Söt ellenkezőleg. A szobafestés, mint ipar, még mindig nem nemesedett par excellence iparművészetté, holott a természete elsősorban predesztinálná erre. De ennek is útjában állnak a mult romjai, amelyek hajdani nagyhatalmát misem mutatja élénkebben, minthogy maga az izléstelenség egész iparágaknak adott életet s mert ezeknek az iparágaknak egyenesen létevére a tisztultabb felfogás elleni küzdelem. A faldíszítők és mázolók egész osztálya élt meg abból, hogy aranyat, márványt és más nemes anyagokat utánzott olcsó eszközökkel. Érthető, hogy ezek megélhetésük érdekében mindent megtesznek a régi, avult izlés megóvásáért, nehogy annak eltűnével az ő létalapjuk is megrendüljön. Bizonyos, hogy az iparművészet modern átalakítását lehetőleg mások feladása nélkül kell eszközölni, de bizonyos az is, hogy a kimélet nem eshetik a modern szellem és a megnemesedett izlés rovására.

Ennek a szellemnek joga van ahhoz, hogy megkívánja a hozzávaló alkalmazkodást és csak a hozzáalkalmazkodókat részesítse a maga támogatásában. Ilyenek is mutatkoztak a hamburgi kiállításon elegendően ezek működésének eredménye a kiállítás legfőbb tanulsága. S még valami, ami bennünket magyarokat, közelebbről is érdekel. A szobafestők kiállításán az osztrák Klíng étterme aratta a legnagyobb sikert s ezt a falterületnek művészi izléssel való kitöltésén kívül annak a gyönyörű ornamentikának köszönhetette, amelyben a német kritikusok határozottan a Lajtán-túli, tehát magyar elemeket véltek felfedezni. A magyar motívumoknak osztrák sikerét mindenesetre emlékeztetükben tarthatják a magyar iparművészek s különösen mindazok, akik még mindig sovínizmust látnak a magyar népies díszítőművészet kultuszában.

MÁTYÁS KIRÁLY TRÓNKÁRPITJA.

ÍRTA: RADISICS JENŐ.

Ezeket a sorokat e folyóirat szerkesztőjének felszólítására írom. Nem éppen szívesen, mert kénytelen vagyok a magam nevét is beiktatni azon „fölfedezők“ sorába, akik forgalomba kerültek, a nyáron, amikor az Erdődy grófok birtokában Galgócon levő Mátyás király címerével ékeskedő trónkárpitról esett szó több ízben az „Az Ujság“ c. napilap hasábjain.

Négyen is írtak róla. Július 20-án egy magát meg nem nevező történettudós jelzi, hogy e kárpitot a család Mária Teréziától kapta. Akkor a nagy király címerét szövött s applikált kétféjű sas takarta el. Ezt Pulszky Ferenc fejtette le s ekként vált a kárpit elsőrangú magyar ingó műemlékké.

Erre „h. ö.“ jelzésű helyreigazítás jelent meg. Eszerint a trónkárpitot Fraknoi Vilmos fedezte fel a galgóczi levéltárban végzett kutatása közben, majd Szalay Imre és gróf Migazzi Vilmos közbenjárására azt Budapestre küldték, ahol lefejtették róla nem ugyan a kétféjű sast, hanem Bakács Tamás címerét. Ekkor hasonlították össze a fojnicsai Franciskánusok zárdájában Kállay Béni által talált másik trónkárpittal. Végül ismerteti az író az említett darabok irodalmát s nézetét arról, hogy a galgóczi miként jutott az Erdődy grófok birtokába.

Harmadiknak Fodor József galgóczi ügyvéd, takarékpénztári igazgató szólal fel hosszasan, szemtanuként, állítva, hogy a trónkárpitot a 70-es évek végén Thaly Kálmán ismerte fel Mátyás király trónkárpitjának egyik fele gyanánt. Megkönnyítette ezt az körülmény, hogy Thaly akkor már tudott a fojnicsai zárdában talált trónkárpit másik feléről, amelyből miseruhát csináltak. Szerinte kétségtelen, hogy az Erdődy grófok a kárpithoz Bakács Tamás révén jutottak, lévén ő a család első őse.

Végül Lázár Béla a felfedezés érdemét a legnagyobb határozottsággal Czobor Bélának tulajdonítja, mint aki a kárpit másik felét 1876-ban a fojnicsai ferencrendi zárdá-